

STRESZCZENIE

Celem niniejszej pracy jest poszukiwanie istoty funkcjonowania mediów katolickich w Polsce. Studium analityczno-badawcze, dotyczące formatowania i recepcji przekazów radiowych, zmierzało do wyjaśnienia teleologii wykorzystania określonych przekazów i nośników w celu komunikowania wybranych znaczeń i wartości. Sam tytuł wskazuje, że już w początkowych założeniach za nadrzędną funkcję uznana została ewangelizacja, a kolejne analizy oraz ich interpretacja zmierzały do potwierdzenia tej hipotezy.

Przyczyną podjęcia tych badań imperatyw, który został określony już w słowach Chrystusa Zmartwychwstałego, a skierowanych do apostołów i ich następców: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu (Mk 16, 15)”. Począwszy od pragnienia wzorowania się na życiu i działalności Chrystusa, poprzez Jego naśladowców, m.in. św. Pawła oraz świętego naszych czasów, Papieża-Pielgrzyma i Jego zapału apostołskiego.

Jan Paweł II, określony przez Benedykta XVI wielkim ewangelizatorem naszej epoki, twierdził: „Ewangelizować znaczy czynić wszystko, według naszych zdolności, aby człowiek «wierzył», aby człowiek odnalazł siebie w Chrystusie, aby odnalazł w Nim pełny sens i właściwy wymiar swojego życia”¹.

Inspiracją było także późniejsze kierowanie Kościołem w duchu ewangelizacji i niezwykle precyzyjne myśli Benedykta XVI, który w encyklice *Deus caritas est* pisał: „Cała działalność Kościoła jest wyrazem miłości, która pragnie całkowitego dobra człowieka: pragnie jego ewangelizacji”² oraz czasy najnowsze, kiedy potrzeba głoszenia niezmiennej, Dobrej Nowiny z użyciem wszelkich możliwych środków jest realizowana w obliczu dynamicznej sytuacji związanej zarówno z takimi okolicznościami, jak pandemia o zasięgu światowym, czy kondycja Kościoła katolickiego wobec wyzwań współczesności.

W całym spektrum owych możliwości niezwykle ważną rolę odgrywają środki społecznego przekazu. Dar mediów, które mają ogromny zasięg, jak i praca ludzi mediów, którą Papież Polak określał mianem służby, a nawet powołania jest postrzegane w ramach ewangelizacji przede wszystkim w aspekcie pozytywnym. W odniesieniu do – będących przedmiotem podjętych w niniejszej dysertacji – badań radiowych, mikrofony zostały

---

¹ *Audiencja generalna z 21 II 1979 r.*, w: *Nauczanie Papieskie*, Pallottinum - Poznań 1990, II, 1-1979, s. 177.

² Benedykt XVI, *Deus caritas est*. *W Rzymie, 25 grudnia 2005 r.*, w *uroczystość Narodzenia Pańskiego, w pierwszym roku mego Pontyfikatu*.

nazwane współczesną, nową amboną³ z zastrzeżeniem jednak, że ewangelizacja w radiu nie polega jedynie na głoszeniu Słowa Bożego słuchaczom tego medium, ale podlega jej także sam „świat mediów”, czyli proces ten dotyczy także ludzi mediów i pracowników medialnego otoczenia tego środka przekazu. Wiąże się to z tak wrażliwymi kwestiami, jak formacja do głoszenia, wychowanie do odbioru mediów oraz zagadnienia edukacji medialnej w ogóle.

Niniejsza praca to próba spojrzenia na zmiany i trendy, z jakimi mamy do czynienia w ostatnich latach, a szczególnie w okresie od 2020 roku, który był początkiem rozpoczęcia badań w niniejszej dysertacji. Zbiegło się to z momentem decyzji Konferencji Episkopatu Polski o dyspensie od uczestnictwa w Eucharystii niedzielnej lub świątecznej i możliwości duchowego udziału we Mszy Świętej transmitowanej na pomocą środków społecznego przekazu, w tym radia. Naukowe spojrzenie na funkcjonowanie mediów i wypełnianie funkcji ewangelizacyjnej w radiu katolickim w tym czasie pozwoliło także na ocenę stanu przygotowania poszczególnych mediów do pełnienia swojej misji w czasach kryzysu. Pogłębiona debata na poziomie akademickim, a także w zakresie medialnej *praxis*, potwierdziła z całą pewnością, że niektóre aspekty wcześniej umieszczane w obrębie preewangelizacji, zostały uznane za ewangelizacyjne wobec faktu jedynej możliwości docierania do niektórych środowisk w sytuacjach kryzysowych.

Po dokonaniu przeglądu literatury związanej z tematyką głoszenia Słowa Bożego w aspekcie wykorzystania w tym dziele środków społecznego przekazu, w części pierwszej niniejszej pracy zostały określone i zdefiniowane podstawowe pojęcia związane przedmiotowym zagadnieniem ewangelizacji w środkach społecznego przekazu, tj. misja ewangelizacyjna, preewangelizacja, reewangelizacja i postewangelizacja w odniesieniu do ewangelizacji *sensu strite*. W pierwszym rozdziale zamieszczony został także przegląd aktualnych perspektyw badawczych w kontekście nauk o komunikacji społecznej i mediach, którego skutkiem był wybór optymalnego do założeń modelu analizy kontentu, w tym treści i zawartości mediów. Zamieszczone zostały tutaj także pytania badawcze oraz skonstruowane hipotezy dotyczące funkcji i aktualnych uwarunkowań społecznych w odniesieniu do misji ewangelizacyjnej w mediach.

Na etapie rozdziału drugiego została rozpatrzona rola radia jako medium ewangelizacyjnego w zakresie współczesnych form i narzędzi oddziaływania w mediach poprzez przypomnienie misji wybranych rozgłośni katolickich, reprezentujących różne typy nadawców, statuty stacji radiowych oraz ich status w kontekście innych mediów.

---

³ *Przemówienie do Papieskiej Komisji Środków Społecznego Przekazu z 27 II 1986 r.*, „L'Osservatore Romano”, wyd. polskie, n. 2/1986, s. 32.

Specyfika audycji ewangelizacyjnych w mediach katolickich została dokonana na podstawie szczegółowych badań (zamieszczonych w rozdziale III) z uwzględnieniem typologii audycji w wybranych rozgłoszeniach katolickich w Polsce. Wykazana została także korelacja pomiędzy formatem audycji, a jej funkcjonalnością w kontekście ewangelizacyjnym w danym medium.

Najważniejszy, z punktu widzenia badań własnych, okazał się kolejny etap, jakim było badanie specyfiki i funkcjonalności audycji o tematyce ewangelizacyjnej w pasmach wieczornych. Wybór ten dokonany został na podstawie wcześniejszych badań pilotażowych, które niezbitnie pokazywały tendencję do przekazów o pogłębionej duchowości w ramówce wieczornej. Właściwa analiza wyników została oparta na zamkniętym korpusie przekazów. Pozwoliło to na opisanie logistyki badań i dobór metod pomiaru, który objął: całodobowy monitoring ramówki z jednego dnia dla czterech stacji oraz tygodniowy monitoring wybranych stacji radiowych w zakresie ramówki wieczornej. Badania zostały wsparte poprzez rozbudowany kwestionariusz ankietowy i badania z obszaru neuroscienze (analizy od strony odbiorców) oraz debata ekspercka i wywiady eksperckie (analizy ze strony nadawców).

Wnioski, powstałe w tej części pracy, pozwoliły na określenie ostatniego etapu niniejszej dystancji. Dotyczył on oceny roli jakości dziennikarstwa i formatu medium w odniesieniu do zjawiska ewangelizacji na przykładzie wybranych audycji wieczornych.

Wymiernym owocem badań, obok weryfikacji hipotez, było także przedstawienie rekomendacji dla twórców programów o tematyce ewangelizacyjnej w rozgłoszeniach katolickich, które mogłyby przysłużyć się ludziom mediów. Głębokim pragnieniem autora i promotor pracy było to, by naukowe dociekania miały w dalszej perspektywie charakter aplikacyjny.

o. Marcin Ciechanowski
6.06.2022r.

